

Foto 2. 12 jaar oude wilgen bij Nijmegen.

Ir. N. A. den Hartog / Wilgehout en zijn gebruik

Afdeling Bosexploitatie Landbouwhogeschool

Wilgehout is anatomisch zeer nauw aan populierhout verwant, zodat ook de technische eigenschappen en het gebruik geen grote verschillen vertonen.

In wilgehout zijn de vaten klein, nauwelijks zichtbaar, verschillen onderling weinig in grootte, zijn zeer talrijk en gelijkmatig over de jaarringen verdeeld. De mergstralen zijn alle van gelijke breedte en zeer smal. Het hout is dus zeer fijn van nerf.

Het kernhout is wit tot roodachtig van kleur. Het is licht van gewicht en zeer zacht, buigzaam en taai; dit laatste met uitzondering van het hout van de kraakwilg. Het is verder goed spijlbaar en boven de grond betrekkelijk duurzaam. Het is buigzamer en taaier dan populierhout. Het hout is reukloos en splintert nagenoeg niet.

De wilg, vooral de schietwilg, is evenals de populier een zeer snel groeiende houtsoort maar bereikt in de regel niet zulke zware afmetingen. De totale produktie in Nederland is betrekkelijk gering en het wilgetimmerhout heeft dan ook geen grote praktische betekenis.

Het meeste wilgehout wordt wel gebruikt in de klompenindustrie. Bij de gebruikers van klompen bestaat een voorkeur voor wilgeklompen boven populiereklompen. De eerste zouden lichter en warmer zijn en minder water opnemen. De eerste twee eigenschappen zijn dan wel een gevolg van de laatste.

Het hout is verder bruikbaar als blindhout voor meubels, zoals b.v. de achterzijde van kasten. Ook voor kistenhout is het geschikt, het lage soortelijk gewicht is ook hierbij een gunstige eigenschap.

In de binnenscheepvaart wordt het gebruikt voor het vervaar-

namelijk een paar waslijnpalen nodig. De Heer Vos plaatste toen uit het tophout van de wilg twee palen en de was kon aan de lijn. Deze waslijnpalen gingen echter uitlopen en werden kopwilgen. Na enkele jaren kwam iemand die bij de Heer Vos werkte op de gedachte wat poten uit deze waslijnpalen te snijden en langs de weg voor de klompenmakerij te planten. Toen deze poten goed gingen groeien heeft de Heer Vos drie jaar later nogmaals poten uit deze waslijnpalen gesneden. Deze poten werden geplant in een rij langs de boomgaard achter de klompenmakerij.

De eerstgeplante bomen zijn nu plm. 15 jaar oud en hebben een lengte van 20 meter en een gemiddelde omtrek op borsthoogte van 125 cm en een inhoud van plm. 1 m³. Hierbij moet worden aangemerkt dat deze bomen een terugslag hebben gehad bij het verharren van de weg en het wortelgestel door de daarbij gebruikte dragline beschadigd werd.

De rij wilgen langs de boomgaard, die nu 12 jaar oud zijn (foto's 1 en 2), hebben een lengte van 22 m, een omtrek op borsthoogte van gemiddeld 132 cm en een inhoud van 1,15 m³. Deze rij staat gunstig langs een voedselrijke sloot.

Na 1956 heeft de Heer Vos van deze bomen ook stekken gesneden van plm. 1-1,50 m lengte en deze als 3 jaar bewortelde stekken uitgeplant, in de maat van 10-12, 12-14. Hiervan staan nu mooie, zeer goed groeiende exemplaren. Ook zagen wij wilgen die nu 4 jaar staan, mooie slanke bomen met een lengte van 7 à 8 m. De grondslag is lichte zandgrond. Het is aan te bevelen, indien men in de buurt komt, deze mooie wilgen eens te bezichtigen. Bij de Heer Vos bent U van harte welkom en hij zal U ook nog binnennodigen om eens „aan te stoken”. Hij is een goed opmerker en elke boom op zijn erf heeft zijn aandacht, maar dat kan ook haast niet anders bij een man die zo'n veertig jaar met bomen heeft omgegaan.

digen van roeibootjes en scheepsluiken, waarbij eveneens het lage gewicht van belang is.

De zachtheid en fijnheid van nerf maken het hout geschikt voor tekenborden. Ook voor speelgoed is het door deze eigenschappen en het feit dat het niet splintert, geschikt. Om dezelfde redenen en het geringe gewicht wordt het in Engeland en de Verenigde Staten gebruikt voor kunstmatige ledematen.

Doordat het hout gemakkelijk te splijten en buigzaam is wordt het gebruikt voor spaanwerk, zoals mandjes (voor kersen, aardbeien e.d.) en voor zeevrachten.

Op de eigenschap dat het wilgehout geen geur heeft berust de voorkeur voor het gebruik van dit hout als grondstof voor houtwol als verpakkingsmateriaal voor levensmiddelen. Ook tandenstokers, houten lepeltjes en dergelijke kleine gebruiksvoorwerpen worden van dit hout vervaardigd.

Over het gebruik van het hout van de cricketbat-willow heeft U kunnen lezen in het artikel van de heer Gerritsen in het augustusnummer van dit tijdschrift.

Het jonge hout wordt vanwege zijn elasticiteit en vanwege zijn niet splinteren graag gebruikt voor stelen van spaden, harken

Aan de abonne's

Wilt U Uw abonnementsgeld over 1966 (f 3,—) binnenkort voldoen op postrekening nr. 1172195 t.n.v. „Administrateur Populier”, Wageningen?

e.d. gereedschap. Plaatselijk wordt het nog gebruikt voor palen.

Verder is het hout geschikt voor de fabricage van papierpulp, waarbij deze pulp aan de naaldhoutpulp die de hoofdmassa vormt, toegevoegd wordt voor de fabricage van bepaalde soorten papier.

Voor de fabricage van vezelplaten is het in combinatie met

andere houtsoorten geschikt gebleken.

Ook voor de vervaardiging van houtskool, vooral waar een fijne houtskool wordt gevraagd zoals voor de vervaardiging van buskruit en voor filterinrichtingen is wilgehout geschikt.

Het aantal gebruiksmogelijkheden van wilgehout is dus groot maar zoals U hierboven reeds gezien zult hebben, gaat het bij de meeste toepassingen slechts om beperkte hoeveelheden.

Ir. J. L. Guldemon / **Marssonina blijft een groot gevaar voor de populierenteelt**

Wetenschappelijk ambtenaar van het Bosbouwproefstation

Tot deze ernstige conclusie kwam de Werkgroep Ziekten van de Internationale Populieren Commissie aan het eind van een driedaagse bijeenkomst te Wageningen, welke geheel aan de Marssoninaziekte van de populier was gewijd.

Op 7 september j.l. kwam de Werkgroep bijeen om uitvoerig de problemen te kunnen bespreken, welke veroorzaakt worden door deze bladziekte. Vertegenwoordigers uit 10 Europese landen gaven bij het begin van de samenkomst een overzicht van de stand van zaken in hun eigen land. Duidelijk bleek de grote verspreiding en voortdurende uitbreiding van de ziekte in West- en Midden Europa. Duidelijk bleek tevens dat de Nederlandse populierenteelt wel tot de ernstigste slachtoffers van Marssonina behoort, des te meer waar wij hier overwegend te maken hebben met Marssonina brunnea (Ell. et Ev.) Magn., de gevaarlijkste vorm van de ziekte (z.g. stippenvorm). In

andere landen treedt vaak Marssonina populi nigrae Kleb. op (z.g. vlekkenvorm), die minder ernstige schade toebrengt.

Na de rapportering van de toestand in Europa volgden besprekingen, waarin de grote invloed die de ecologische factoren (klimaat, bodem) hebben op het optreden van de ziekte, sterk naar voren kwam. Italiaanse onderzoekingen hebben aange- toond dat de lengte van de periode, gedurende welke het blad- oppervlak vochtig is, van groot belang is voor de infectie. Dit hangt dus sterk samen met temperatuur, regenval en lucht- vochtigheid. Van Nederlandse zijde werd gewezen op de waar- schijnlijk belangrijke rol van de kalium-calciumverhouding in de boom en dus ook van de bodem. Eenparig was men van oordeel, dat de conditie van de boom een grote invloed heeft op het verloop van de ziekte. Van primair belang is evenwel de kloon, waartoe de boom behoort. De populierenklonen heb- ben een verschillende mate van resistentie van zeer vatbaar (voor ons land b.v. 'Regenerata') tot zeer resistent. Helaas zijn de meeste handelsrassen min of meer vatbaar. Dit betekent dat er een grote taak ligt in het vinden of door kruising kweken van resistente klonen. Hierop werd dan ook door de Werkgroep sterk de nadruk gelegd. Een probleem is echter dat vele onderzoekers verschillende methodes hebben om aantastin- gen in cijfers uit te drukken en op het gebied van resistentie- toetsing. Standaardisering zal noodzakelijk zijn. Chemische be- strijdung blijkt zeer moeilijk te verwezenlijken en kan met enige kans op succes tot nu toe alleen toegepast worden in kwekerijen, teneinde ziekte- vrij vermeerderingsmateriaal te ver- krijgen. Onderzoek naar doeltreffende bestrijdingsmiddelen is nog gaande. Verder kwam de Werkgroep tot de conclusie dat het aanbevelenswaardig is de meest gevoelige rassen uit de handel te nemen.

Op de laatste dag van de bijeenkomst werd door de Werkgroep een excursie gemaakt naar de IJsselmeerpolders, om daar de uitwerking van Marssonina te zien. Een aantal proefobjekten van het Bosbouwproefstation werd bezocht, waarvan een klonenproefveld met verschillende graden van aantasting in de verschillende klonen een wel zeer duidelijk beeld gaf. Het ge- zelschap kwam onder de indruk van het massale afsterven van de 'Regenerata'-beplantingen in de N.O.-polder. Deze dag was een illustratieve afsluiting van een zeer nuttige bijeenkomst, waardoor het belang van voortgezet onderzoek naar de ziekte nog eens werd onderstreept, alsmede het feit dat de praktijk in de toekomst rekening zal moeten blijven houden met Marssonina.

Gevolgen van Marssonina-aantasting. Opn. in juli 1962 in N.O.-polder. Sterk vervroegde bladval vergeleken met de bomen op de achtergrond, die beschut staan (erfplanting). Kronen beginnen af te sterven.

Foto: J. B. Weg

Aan de adverteerders

Inlichtingen over advertenties kunt U ook verkrijgen bij:

P. Vonk

p/a Lijmbeekstraat 346 - Eindhoven

tel. 04900 - 61231